

AUTOR

Veronika Endrštová

AKTIVITA V KOSTCE

Studenti se v rámci aktivity nejprve seznámí pomocí krátkého videa a stručného výkladu s proměnami státního uspořádání na území Evropy a následně s rozmístěním a charakteristikou některých etnických skupin. Názorně tak uvidí, že mnohé národní státy jsou co do etnického složení značně pestré a že existují etnika, která žijí na území několika států. V této souvislosti se studenti prostřednictvím metody V–CH–D (Vím – CHci vědět – Dozvěděl jsem se) blíže seznámí s ochranou práv menšin. Poslední aktivita, určená pro domácí vypracování, je zaměřena na zpracování „komiksu“, který líčí příčiny a vývoj některého z uvedených evropských konfliktů 20. století.

Souvislosti s hrou Evropa 2045, kdy lekci použít:

Smyslem aktivity je přiblížit studentům etnickou pestrost Evropy, ochranu práv menšin a některé z vnitřních konfliktů. Všechna tato témata lze spojit s otázkou budoucího vývoje Evropy v oblasti regionální politiky, postoje k menšinám a otázkou vnitřní bezpečnosti. Souvisejících témat ve hře Evropa 2045 je tedy hned několik – Integrace menšin, Rovné příležitosti, Imigrační politika, Kulturní kvóty, Otevřená Evropa, Pevnost Evropa a další.

CÍLE AKTIVITY

Jednota Evropy nebo rozmanitost států, kultur a etnik? Nebo jde obojí? Jak vzniklo současné státní uspořádání a v jaké pozici jsou národnostní menšiny a etnika žijící ve více či méně autonomních oblastech? Jaký vliv má toto postavení na vnitřní bezpečnost? Spousta otázek, na které by si studenti měli zkusit najít odpověď.

Na konci hodiny by studenti měli být schopni pojmenovat min. 5 etnických skupin žijících na území EU, stručně je charakterizovat a přiřadit k místu na mapě. Zároveň by měli získat základní přehled o konceptu ochrany práv menšin a o průběhu jednoho z evropských konfliktů 20. století.

ČASOVÁ NÁROČNOST

příprava učitele: 30 min.

práce ve vyučování: 45 min.

příprava studentů mimo výuku: práce na domácím úkolu cca 2 h

Pomůcky obsažené v balíčku:

- Příloha 1 – Text pro učitele
- Příloha 2 – Vlajky autonomních oblastí
- Příloha 3A,B – Slepá mapa Evropy, kvíz
- Příloha 4 – Tabulka V–CH–D
- Příloha 5 – Text pro studenty ke stažení na http://www.evropa2045.cz/ke_stazeni.php

Pomůcky, které je třeba dále připravit:

- dataprojektor

ZDROJE A ODKAZY

- Gabal, I. (a kol.). Etnické menšiny ve střední Evropě, Praha 1999, ISBN 80-86-103-23-4.
Košťálová, H. Pracovní materiál pro kurzy Čtením a psaním ke kritickému myšlení, 2008.
<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/dejiny/web/pages/mapy.html#>
<http://www.minorityrights.org/directory>
http://www.youtube.com/watch?v=nq0KNfS_M44
<http://www.eurominority.eu/version/eng/maps.asp>

POPIS AKTIVITY

Postup při zadávání

Aktivita 1

Na začátek hodiny si připravíme krátké video (http://www.youtube.com/watch?v=nq0KNfS_M44), které v 90-ti sekundové sekvenci zobrazuje proměnu hranic evropských zemí od roku 1519 do r. 2006. (Pokud nemáme k dispozici internet či dataprojektor, nebo pokud chceme práci s tímto podkladem rozšířit nad rámec navrhované lekce, lze studentům ukázat nebo vytisknout jednotlivé mapy – viz odkazy.) Předtím, než video pustíme, položíme studentům některou z následujících otázek:

- V jakých letech podle vás dochází k neuvěřitelnějším změnám v uspořádání Evropy?
- Jaké změny to jsou?
- Všimněte si alespoň jednoho ze dvou velkých evropských států, k jehož sjednocení došlo koncem 19. století. Který to je?
- Kdy se změny ustálily?

Po skončení videa necháme studenty odpovědět na otázky a video můžeme promítnout ještě jednou, či jej zastavit v určitých letech. Výsledkem by měl být fakt, že současné uspořádání států vzniklo poměrně nedávno a není tedy zdaleka takovou samozřejmostí, s jakou ji dnes přijímáme. Tím zároveň uvedeme studenty do tématu hodiny, jímž je etnická rozmanitost Evropy v kontextu současného státního uspořádání a s tím souvisejícími novodobými konflikty. Úvod můžeme zároveň spojit se stručným výkladem formování státního uspořádání v 19. a 20. st. (viz příloha 1).

Abychom získali přehled o etnických skupinách uvnitř Evropy, rozdělíme pro následující aktivitu studenty do skupin po max. 5 lidech. K náhodnému rozdělení můžeme využít zvětšených a nastříhaných vlajek některých autonomních oblastí (viz příloha 2). Z nastříhaných kousků necháme studenty vylosovat. Členové jedné skupiny se musí najít a poskládat celou vlajku. Jakmile budou studenti rozdělení a sesednou si ke společnému stolu, zadáme jim následující práci:

- Za okamžik dostanete do každé skupiny slepou mapu Evropy a nastříhané lístečky s textem (viz příloha 3). Polovina lístečků ponese názvy etnických skupin a druhá polovina jejich charakteristiku.
- Vaším úkolem bude v každé skupině správně pospojovat název skupiny, její popis a oblast jejího výskytu na mapě Evropy.
- Jakmile budete hotovi, запиšte zjištěné kombinace (př. A – 8 – 3) na list papíru a odevzdejte. Na práci máte 5 min.

Po skončení časového limitu společně zkontrolujeme navržená řešení a případné chyby opravíme. Správná řešení můžeme promítnout, či rozdat vytištěné na papíře. Zároveň poukážeme na to, že uvedený výčet skupin není zdaleka kompletní, jak je patrné právě z mapy (viz příloha 3B).

Na aktivitu lze opět navázat diskusí nad otázkami:

- Co mají tyto etnické skupiny společného?
- Je mezi nimi nějaká, která se liší? Která a jak? (např. Irsko – Irové mají na rozdíl od ostatních svůj národní stát, historickými událostmi však Severní Irsko připadlo Británii.)

Aktivita 2

Různé způsoby vymezení hranic s sebou nesou také rozdílný charakter vzniku a postavení národnostních menšin (Madaři na Slovensku X Katalánci ve Španělsku X Romové v ČR). V souvislosti s touto problematikou se v krátkosti seznámíme s právy menšin v Evropě. K této aktivitě využijeme tzv. metody V-CH-D = Vím – Chci vědět – Dozvěděl jsem se (Know – Want to know – Learnt, Ogle, 1986).

1. Studentům rozdáme tabulku (viz příloha 4) a nejprve necháme každého studenta samostatně vyplnit první a druhý sloupec (V-CH). Instrukce zní: „Zamyslete se nad etnickými/národnostními menšinami v Evropě. Vzpomeňte si, co víte nebo si myslíte, že víte o jejich právech. Pište všechno, co vás napadne. Případné omyly si opravíte později. Pracujte samostatně po dobu 5 min“.

2. V druhém kroku požádáme studenty, aby se spojili do dvojic a předáme jim následující instrukce: „Proberte společně, co jste oba zapsali do prvního a druhého sloupce tabulky. Dopište si do sloupce „V“, které z nápadů spolužáka se vám zdají být zajímavé, na které jste vy sami nepřišli. Pobavte se společně o tom, v kterých bodech jste si jisti a nad čím tápete. Společně zkuste zodpovědět některé z otázek ve sloupci „CH“, či dopište zajímavé otázky spolužáka“.

3. Ve třetí fázi necháme studenty vyjádřit nahlas své nápady a domněnky. Dříve než návrh studenta zapíšeme na tabuli, zeptáme se všech ostatních, zda souhlasí. Pokud si studenti nejsou jisti, zapíšeme k nabízenému údaji otazník. Nápady však sami nijak neopravujeme, pouze vyzýváme k upřesnění. V tuto chvíli žákům zároveň nesdělujeme žádné nové informace ani neodpovídáme na jejich otázky. Pokud se však otázky objeví, můžeme výzvu k odpovědi přesměrovat na třídu, či ujistit žáka, že se odpověď dozví v další části hodiny. Pokud tomu tak není, můžeme se k otázce vrátit na konci hodiny.

Aktivita 3

V následující fázi budou studenti pracovat s textem (viz příloha 5 – ke stažení na www.evropa2045.cz). Studenti mohou pracovat samostatně nebo ve stejných dvojicích jako v předchozí aktivitě. Úkol zní:

„Text si pozorně přečtete, v průběhu čtení si označujte důležité informace (při práci ve dvojicích se dohodněte vždy na pasáži, kterou si samostatně přečtete, a poté vždy jeden ze dvojice nahlas shrne důležité informace).“

Po skončení práce opět vyzveme celou třídu ke společné práci. Otázkami se vrátíme k textu a ptáme se: *Našli jste v textu nějaké informace, které jste předtím neznali, jaké? Odpovídal text na vaše předchozí otázky? Na které a jak? Potvrdil či naopak vyvrátil text nějaké vaše předchozí domněnky?*

Na závěr necháme studenty, aby si do sloupce „D“ zapsali, co se dozvěděli nového, a pokusili se odpovědět na některou z otázek ze sloupce „CH“. Upozorníme na to, že je důležité, aby si studenti zapisovali celé informace, ne pouze „hesla“ (nikoli tedy „sebeurčení“, ale např. „každý národ má právo na sebeurčení“).

DOPLŇKOVÁ AKTIVITA

Jako doplnění hodiny ve formě domácí práce, můžeme zadat studentům zpracování domácího úkolu: studenty rozdělíme do skupin a poukážeme na některé konflikty, které se odehrály (či do určité míry stále odehrávají) v Evropě v průběhu 20. století.

1. Konflikt v Severním Irsku (IRA)
2. Boj mezi Španělskem a Baskickými separatisty (ETA)
3. Válka v Jugoslávii
4. Severní vs. Jižní Kypr
5. Odsun Němců z pohraničí

Úkolem studentů bude vybrat si jeden z nich a ve skupinách po cca 5 lidech vyhledat relevantní informace k těmto událostem a zpracovat jejich stručný vývoj prostřednictvím „komiksu“ (zde spíše „konfliktu“), či jiného výtvarného formátu (koláž atd.). Ve všech formách by ale mělo jít o kombinaci obrazu a textu. Vhodný je proto také formát jakési zpravodajské relace – rok – komentář moderátora/ky – doplňující obraz. Součástí zpracování by měla být také informace, na jakém základě konflikt vznikl, jaké skupiny v něm hrají hlavní roli, které jsou klíčové okamžiky konfliktu, jak se k problému postavily/staví státy, na jejichž území konflikt probíhá/probíhal, a mezinárodní instituce typu OSN, Rada Evropy, EU atd. Prezentace vypracovaných úkolů proběhne v příští hodině. Výtvarná díla je možné pověsit ve třídě na zeď. Je tedy dobré zadat studentům rozsah a formát práce (tedy netvořit „komiks“ na A4, ale ve velkém formátu na arch balicího papíru s maximem např. 20 okének).